

OČEVINA

Da si bio odsutan, izvan kuće, na službenom putu, na lečenju, uvek kada je trebalo da se nađeš na mestu tragičnih događaja;

Da si bio odsutan više puta kada je majci bilo najteže;

Da si boravio u Vrnjačkoj Banji, skoro svakog letnjeg raspusta, obavezno 21 dan, lečeći čir na 12-opalačnom crevu, ostavljajući majku sa malom i bolešljivom decom;

Da si danima ležao u školskom stanu, trpeći bolove, povraćajući, obuzet bolešću i beznađem, bez lepe reči za decu, bez reči ohrabrenja za ženu;

Da si u dužem periodu bio neupotrebljiv u školskim poslovima;

Da si iznuren bolovima i nesanicom bio nezainteresovan za svoju ulogu seoskog učitelja, da nisi ni mogao a ni hteo da ispunjavaš svakodnevne obaveze upravitelja škole;

Da si izgubio pojam o vremenu;

Da te nije bilo briga ni za šta i ni za koga; nisi pitao ženu gde su i šta rade deca; jesu li zdrava; imaju li sve što im treba; da ni decu nisi pitao gde vam je majka; da li je zdrava; kako se nosi sa obavezama; može li da postigne sve što se očekuje od nje;

Da si ćutao u maloj sobi dok nije otišla komisija iz sreza od dva člana; da su došli na prijavu iz sela; da su se raspitivali gde si i da li si zdrav; majka ih je domaćinski poslužila (hladna voda, slatko od višanja, šljivovica po želji), otesito odgovarala na pitanja i lepo ispratila odakle su i došli, nazad u srez;

Da te je majka čuvala i štitila, a ne ti nju, kako bi trebalo, i da je sreće; da je majka više činila za tebe, nego ti za nju; preuzele je na sebe sve što može i ne može i stameno čekala da ozdraviš i da joj uzvратиš;

Da si se nekoliko puta raspitivao za dr Ljuba; jeste li poručili dr Ljubu da dođe; da li je dolazio dr Ljubo; da li je neko sreo dr Ljuba; jeste li javili dr Ljubu da mi nikako nije dobro;

Da si, lebdeći između sna i jave, izbegavao sve što se može izbeći; sklanjao si se od radoznalih đaka, od nepoverljivih roditelja, od dosadnih komšija, od dokonih seljaka, ratara, voćara, povrtara, čobana, stočara, od kulučara na džadi pored škole;

Da te je majka zaklanjala i štedela koliko je god mogla, pa makar i na svoju štetu; tiho je hodala po stanu, tiho zatvarala vrata, samo da ti ne prekida odmor, samo da ti pruži šansu da dođeš sebi, da se dozoveš pameti;

Da si bazdio na duvan, znoj i na bljuvotine; da nisi prekidao svoje stenjanje ni kada ti je majka pripuštala sinove u bolesničku postelju; da si se davio u sopstvenoj kiselini, ljutio na sebe, besneo u sebi, škrgutao zubima besan na sebe samoga;

Da si se crvenom jambolijom, majčinim darovima iz južne Srbije, pokrивao po glavi i ćutao; disao, stenjao, ćutao; stenjao, ćutao, disao;

Da si povraćao na svakih četvrt sata; da si bio mršav, slab, bled kao smrt;

Da si pitao Ivana Karića da li je Dragoljub Karić sačuvao onaj trofejni parabelum; i ima li municije za njega;

Da si bio došao ni do čega;

Da te je, u odsustvu dr Ljuba koji je bio otišao u svoj rodni kraj (Niš), pregledao neki lekar-stažista i da je zaključio da ti nema spasa; prepisao ti je neki lek, sklonio stetoskop sa ušiju, škljocnuo svojom putnom torbom i otišao bez zbogom;

Da si poslao brata usred noći u apoteku da ti donese medicinu; stari apotekar, onako ljut i bunovan, dugo je proučavao recept; najzad je progovorio: Ovde piše – morfijum?! Mi ovde ne držimo drogu, niti se ovolika doza daje pacijentu! Ovo je dovoljno da ubije konja, a ne da uspava čoveka... Nego, ja ću ti dati lek koji ublažava bolove, a nije smrtonosan. A ti pozdravi oca i kaži mu, ukoliko reši da tuži ovog idiota, ja ću mu rado biti svedok;

Da ti je Slobodan doneo lek koji si popio i onda zaspao mrtvim snom; spavao si dva dana i dve noći mrtvim snom; kada si se probudio bio si gladan i tražio si od majke malo kuvanog krompira, mladog sira i prepečenog hleba da večeraš; i kao da ti je, posle dužeg vremena, bilo malko bolje;

Da se uskoro potom pojavio neki ruski lek sačinjen na bazi kupusa; da ti je taj lek mnogo pomogao i da si se uskoro digao na noge i vratio školskim poslovima i ulozi narodnog učitelja;

Da brat nikada nije nikome pričao šta se desilo one noći u apoteci i šta je stari apotekar poručio ocu; hirurg, skalpel, operacija, morfijum, eutanazija... bile su i ostale reči koje se u očevom prisustvu nisu pominjale;

Da se nisi uzdržavao od fizičkog kažnjavanja svojih đaka, kao u filmu „400 udaraca“; da se nisi pitao: *Da li ih kažnjavam zato što su krivi, radi pouke, da ojačaju i očvrstu, ili ih kažnjava moje nezadovoljstvo, moja nervoza i bolest?*; nisi se trudio na načiniš razliku između običnog detinjeg nestašluka i bezobrazluka, između nemira i drskosti; da bi pokazao koliko si, tobože, nepristrastan, najžešće si kažnjavao svog sina prvenca; njegovi dlanovi još bride od tvoje zlovolje;

Da se nikada nisi ustezao da izgovaraš ružne reči, da psuješ kao kočijaš, ali isključivo pred ukućanima, pred malom decom; tako si nam od malena ogadio maternji jezik, koji je u tvojoj interpretaciji bio prepun skarednosti i gadosti; nismo dobro razumevali o čemu se radi; slutili smo da je sve to što izgovaraš nešto mnogo strašno; ili da si užasno ljut; ili da si užasno slab;

Da si taj svoj ružni običaj izbegavao, da si se lišavao njegovih usluga, u prisustvu rođaka, suseda ili nepoznatih ljudi; u tom slučaju besedio si biranim rečima, što je na slušaoce ostavljalo vrlo povoljan utisak;

Da nikada nisi usavršio veštinu *glasnog čitanja*; višegodišnja praksa nije popravila tvoj iskidani ritam, zastajkivanje na pogrešnom mestu; tolike generacije uveo si u *umetnost tečnog čitanja*, a da tom sposobnošću nikada nisi sasvim ovladao; praktično, ti si svojim đacima demonstrirao kako ne treba čitati; oni bi to vrlo brzo shvatili i *lepo čitanje* usavršavali na tvojim brojnim omaškama;

Da ti ni sposobnost *čitanja u sebi* nije išla ništa bolje; ti si, u stvari, šaputao pročitani tekst, nikada nisi uspeo da ga – misliš; jutarnje novine čitao si mrdajući usnama i tiho, sebi

u nedra, romorio članke; te stvari su me čudile i nervirale, ali ostale su nepromenjene, za-cementirane za ceo život;

Da te nikada nisam vidao da čitaš neki roman; lepa književnost prevazilazila je, više-struko, tvoje potrebe za umetnošću, za lepim (estetskim) na delu; dnevne novine bile su navika kao duvan; po neki feljton u nastavcima, kratke biografije, sažete istorije i memoari (onog nivoa koji je nudio); nikad ništa više od toga;

Da te nije bilo stid da pričaš kako si prošao na prijemnom za Učiteljsku školu u Užicu; sve što je od tebe zahtevano ispunio si, navodno, na zadovoljavajući način; sve što je bilo obavezno, položio si sa najnižom pozitivnom ocenom; na kraju ostalo je pevanje; svi kan-didati su svirali po neki muzički instrument, vežbali solfedo, pevali u horu; a ti si, od svega toga, u životu video i čuo samo – gusle; komisija je bila blagonaklona, članovi dobre volje; kada su videli da imaš teškoće sa muzikom, jedan od njih ti se obrati: *Dobro, Ero, ako ništa drugo, ti nam bar otpevaj jednu pesmu iz tvog kraja*; budući učitelj obradova se tom pred-logu, pa povika, što ga grlo nosi, neku tužbalicu koju je čuo u svom selu; komisija se slatko nasmejala, a jedan član je pao sa stolice od smeha; pomislio si da su oduševljeni, pa si za-urloao još jače; jedva su te zaustavili i obuzdali: *Položio si! Samo se zaustavi! Ućuti! I nemoj više nikada da pevaš!*

Da si se neredovno brijao, možda samo jednom nedeljno; na kraju sedmice tvoja bra-da bila je neuredna poput strnjike, oštra kao šmirgla; a onda si, nedeljom ujutru, dok smo slušali dečiji dramski program Radio Beograda, počev od ½ osam, ti si se, na stolu u kuhinji, beskonačno dugo uređivao, brijao, štucovao brkove (vidi priču „Moj otac pri jutarnjoj toaleti“, u knjizi *Ja ili neko drugi*, biblioteka Raspust, Nolit, Beograd, 1994. god.);

Da si uporno nosio brkove a la Hitler, da su ti ružno stajali, da su te se deca bojala, da su te prijatelji molili da ih obriješ; a tebi su bili važni, kao neka vrsta protesta, kao *tako mi se hoće, šta mi možete*, kao *baš me briga za sve*; namerno si ih nosio i dalje, bez obzira na sve primedbe;

Da si izostajao sa nastave kad ti čir proradi ili kad nisi uspevao da kontrolišeš svoju ner-vozu; da si mnogo puta ranije puštao decu kući, kako bi mogao da prilegneš i da smiriš svoj stomak; da si na kraju godine uvek podnosio Izveštaj u kome si navodio da je nastava izvedena po Planu i Programu; da je uspeh đaka u celini zadovoljavajući i da je finansijsko stanje tačno u dinar i paru – koliko je novca dobijeno, toliko je i potrošeno;

Da su sve nastavne jedinice i sve lekcije obrađene, obnovljene i utvrđene, sve prema metodi odobrenoj i praksi prihvaćenoj od Ministarstva Prosvete NR Srbije; tvoj školski drug, Vuk Marković, u svojstvu inspektora, dolazio je u proveru i zatekao stanje koje je ocenio ocenom: veoma se istiće;

Da si u trenucima slabosti, u navali bolova, tokom stomačnih napada i želudačnih kon-trakcija, često pogledao jednu gvozdenu kuku zakovanu visoko na zidu ispod plafona, a parče konopca za sušenje veša krio ispod dušeka;

Da te je mati nerado i retko ostavljala samog; ukoliko je nekud morala da ode, da do-nese vodu sa Krića česme ili slično, gledala je da bar jedno dete ostane s tobom;

Da si mi upropastio odlazak u obližnju varošicu na podšišivanje kod Ignjata; to je tre-balo da bude mali izlet, laka šetnja, prilika da se otac i sin druže, da se ispričaju, povere jedan drugom; a ti si usput toliko kašljao i pljuvao da mi se zgadilo; na svakih stotinak ko-

račaja palio si novu cigaretu nastavljajući da se daviš od kašlja; duvan te je smirivao, činio da zaboraviš stomak, prenosio težište na pluća; ali, začepljen lućumom, otrovan nikotinom, ti nisi mogao pravilno da dišeš; zamarao si se, zastajkivao, razgledao okoliš, delovao kao neko ko duboko razmišlja;

Da si čudno hodao, široko, nespretno gazio; stopala ti nisu bila paralelna, nego pod uglom od najmanje 60°; bio je to tzv. pačiji hod; gegao si se sporo i nespretno; video sam kako ostali očevi hodaju pravilno, trče brzo, elegantno, a moj otac jedva nekako pruža korak po korak; majka mi je objašnjavala da očev hod potiče iz njegovog detinjstva provedenog u selu; a opšte poznata je stvar da su naša sela brdsko-planinska, da se vrlo često čovek mora uspinjati na (ili silaziti sa) kakvog uzvišenja; a da bi to što lakše izveo on mora stopala usklađivati sa nagibom terena, a to zahteva posebnu veštinu, naročitu spretnost; otud mu je ostala ta čudna (ružna?) navika da sastavlja pete a prste baca u stranu; u školskom dvorištu ili u gradu, po ravnom, mogao bi da gazi normalno, kao i ostali, ali nije uspevao (a nije ni želeo) da se prilagodi; izgledalo mi je i da uživa gacajući okolo kao patak, jer ga je to sećalo na detinjstvo kada je bio mlad i zdrav, krhke građe ali žilav, nespretn ali uporan, spor ali uklopljen u lokalne običaje i ritmove;

Da si imao deformisane prste na nogama; dok si prao stopala u lavoru video sam neverovatnu sliku: čukljevi, otekline, žuljevi; prsti deformisani na više načina: krivi, ukršteni ili nalegli jedan na drugi; nokti nepravilni, zadebljali; ukratko – krš i lom u čarapama; mora da si nosio tesnu obuću koja ti je upropastila stopala; dečija mašta nije uspevala da zamisli tako strašne okolnosti koje bi proizvele tako užasne i trajne posledice; mada sam u nekim knjigama već zapazio da obuća može poslužiti i za mučenje, pri čemu se naročito isticala *španska čizma* ipak nisam uspevao da razumem kako si dozvolio da ti stopala dođu u tako loše, grozno stanje; nikako mi nije bilo jasno da li treba da se plašim tvoje prošlosti ili da te sažaljevam zbog toga;

Da si udvorički pažljivo slušao Ignjatove lagarije; da si i na drugim mestima bivao nepotrebno servilan; da si izgleda brkao servilnost i lepo ponašanje; ili prosto nisi imao stila;

Da si me prepustio na milost i nemilost Ignjatu, muškom frizeru (mnogo pre no što sam postao muško); njegove oštre makaze škljocale su mi oko ušiju, a tek kada je prešao na ručnu mašinicu za podšišivanje, to je bilo stati pa plakati; Ignjat je bio toliko grub da sam bio ubeđen da će mi glava, posle njegovog tretmana, biti sasvim drugačija; on se ponašao kao vajar, a ne kao berberin; čak mi je nasapunao lice i obrijao bi me čeličnom britvom, da ga otac u poslednji čas nije upozorio: Ignjate, još je rano za brijanje, mali ima šest godina, nije ni u školu pošao, to ćemo drugi put, kad bude punoletan;

Da si se usrdno smejao Ignjatovim kozerijama; ovaj je neumorno raspredao svoje avanture sa automobilom marke „Topolino“ koji je više bio igračka nego vozilo koje se kreće na sopstveni pogon; ko je pažljivo slušao Ignjata mogao je zaključiti da je on sedeći u svom „Topolinu“ praktično obišao ceo poznati, civilizovani Svet; *Vozim ja francusko-italijanskom rivijerom, Kan, Monako, San Remo, kad ugledam Marija del Monaka kako mi maše i zove: Gde si, bre, Ignjate?! – grli me Mario, moj dobar drug, – Nema te na festivalu lake muzike?! Baš smo se pitali Mario Lanca i ja, što li nema Ignjata?! A ja mu kažem: – E, dragi moj Mario! Došao bih ja u San Remo, ti znaš da dolazim svake godine. Ali, ponekad ima i važnijih stvari od kancona i šlagera. Da ti pravo kažem, nije mi dala Đina Lolobriđida da maknem od nje dok*

je snimala novi film! Režiser kaže ovamo Đina, a ja ne dam nego postavim scenu po svome. Režiser me hvali, kaže: Sinjor Ignjat, snimio sam 25 filmova u Činečiti, ali vi to bolje radite od mene! Svi ostadoše zaprepašćeni, razjapljenih vilica, a ja palim motor mog „Topolina“ i odoh dalje; možda je Ignjat bio sjajan pripovedač, bajkovit, ubedljiv, ali sa berberskim zanatom stajao je loše; svi mi, njegove mušterije, imali smo flasterima izlepljena lica, izgrebane glave, našuljene lobanje, ali Ignjat nas je stavljao pod svoje neoborivim adutima – pričama o njegovom malom ali čudesnom autu, o „Topolinu“; taj auto u stvari i nije bio mašina, nego živa ličnost sa izgrađenim osobinama i pomalo nastranim karakterom; s njim se ne putuje, nego konverzira; kad sedneš u njega ti pojma nemaš gde će te odvesti, ali ono što je sigurno to je da će ti biti ludo i nezaboravno; Ignjat se vozio sam, bez suvozača, a i šta će mu kada ima i saputnika i vođu u samom svom „Topolinu“; samo je njegova lepa kći, kasnije poznata kafanska pevačica Radojka, imala tu privilegiju da se nedeljom provoza sa svojim ocem, ali samo onako kako maštoviti auto izvoljeva;

Da si se čudio mojim beskrajnim serijama-rafalima pitanja; nisam čekao odgovor između dva tvoja napada kašlja nego sam nastavljao dalje, produžavao sa pitanjima i starmalim replikama; da si se neprestano iznenadivao mojim mladalačkim lamentacijama; da nisi nalazio bolje reakcije osim eksplozije svog nekontrolisanog smeha; da si me ostavljao u zabuni kako da protumačim tvoj smeh; kao odobravanje ili kao nešto čemu ni ti ne znaš ime;

Da si mene izabrao za pratioca na letovanju u Vrnjačkoj Banji; da si se čudio mojim promenama raspoloženja; da si me nutkao slatkišima, sladoledom, a ja sam se zadovoljavao zemičkom, đevrekom ili kiflom; da si pustio da me jedan beogradski deran dobro izlema žitkim prutom; a kada sam ja stoički istrpeo nezaslužene batine od bezbržnog gradskog nevaljalca, ti si moje držanje proglasio herojski; čak si dodao par bubotaka i šamara koje sam navodno udelio onom mangupčiću;

Da si me čekao čitajući novine ispred dečijeg igrališta sa klackalicama, toboganima i ljuljaškama; da me je onaj Ljutica iz Beograda tako jako zaljuljao da umalo nisam načinio pun krug na ljuljašci; u strahu od opasnog zamaha i jakog naleta vetra na predeo oko slabina, osetio sam prvi put nešto novo, nepoznato, zanosno, tugaljivo, slasno, nešto što sam kasnije spoznao kao dodir i milost erosa;

Da smo zajedno išli u banjsko kupatilo i delili istu kadu sa toplom sumporovitom vodom, ti radi lečenja, a ja zbog kupanja (lične higijene); tada sam sagledao Oca u svoj nje-govoj fizičkoj nepodopštini, u golotinji muškog pola; imao je dlakave grudi, ruke su mu bile maljave, a noge strašno zarasle u žbunje dugih dlaka, pravo reći – rutave; bio je to sasvim neestetski čin zajedničkog kupanja Oca i sina, ali nije te bilo briga; atributi našeg žalosnog pola na tebi pružali su sliku zveri na spavanju, ptice pri perutanju, mlakog testa koje okleva da naraste; a na meni cvrčka u zaboravljenom ognjištu, stidljivog puža golaća na prvom prolećnom sunčanju, goluždravo ptiče, gladno, promuklo, nemoćno u iščekivanju spasa-zalogaja ili konačnog (tragičnog) ispadanja iz gnezda;

Da si me, u po dana u po noći, slao po cigarete; no, nije mi to tako teško padalo, naprotiv; rastrčao bih se, leti bos, tajnim stazama-prečicama i vraćao se, vrlo brzo, sa crvenom paklicom cigareta marke „Jugoslavija“; nedeljom su se cigarete mogle naći samo u restoranu Doma kulture, u parket sali; ali, da bi se stiglo do kelneraja, moralo se proći pored stola za kojim su uvek sedeli (u stalnom, neformalnom zasedanju) direktori, visoki činov-

nici i sekretari partije; oca je mrzelo da se pojavljuje pred tom radničko-komunističkom svitom, pa je rađe slao mene; to su ujedno bile njegove lekcije, neka vrsta očigledne nastave, iz savladavanja treme, bontona i (ne)poštovanja autoriteta; prošavši hitro pored *direktorskog stola* promrmljao bih *dobar dan* i gledao da se, sa svojim plenom-trofejom, što pre izgubim odatle; otac bi pripitkivao, cepajući celofan sa paklića: *Ko je sedeo tamo?*, a ja sam mu podnosio kratak izveštaj-snimak: *Generalni, Tehnički, Finansijski, Gen-sek-kom, plus ova sitna riba iz Opštine*;

Da si izmišljao besmislene poslove kako bi nas naučio radu i disciplini (ili radnoj disciplini); plevljenje korova u lejama povrća (u kojima je teško bilo razlikovati mladi luk od izđikljale lobode); grabuljanje travnjaka koji je već bio uništen đačkim igrama; skupljanje otpadaka i papirića oko kuće; ubacivanje uglja u podrum; testerisanje cepanica, cepanje drva; čišćenje snega; zalivanje cveća; tužno je bilo videti te sa cigaretom zalepljenom za donju usnu, očiju punih duvanskog dima, kako nam pokazuješ (svojim primerom) kako se radi i kako bi trebalo raditi; ali, loše ti je išlo, nervirao si se, praskao, ljutio se na nas, a, u stvari, ni sam nisi verovao u svoju misiju, nisi uživao u radu, u svim tim, manje-više, nepotrebnim i dosadnim poslovima; tako, naravno, nikada nismo zavoleli fizički rad, niti smo se ikada njime ozbiljnije bavili;

Da si svojeručno, tupom sekirom, klao pile-kokošku, koja je nekoliko dana bila stanovnik podruma i ključala hleb potopljen u vodu; ovo grozno smaknuće živine odvijalo se tako što je pile bez glave skakalo još neko vreme po uglju i drvima i poprskalo svojom krvlju ceo podrum; onda bi majka, vrelom vodom zalila obezglavljenju koku i vešto očerupala (lišila perja); tranžiranje se nastavljalo tako što je iznutrica odvajana za supu, a ostatak se prokuvao za pileću supu; nedeljni ručak sastojao se, dakle, od pileće supe sa domaćim rezancima, a kao glavno jelo išla je pohovana piletina sa krompir-pireom preliveanim mocom iz tiganja u kome se pile peklo; Otac bi se pravio da protestuje: *Pa, jao sam! Deci uvek belo meso, a babu šija i bubac!*; i naravno, hleba po želji; kao melšpajz imali bismo obično lenju pitu (ostala je tajna zašto se tako zvala?) sa filom od jabuka, kompot od šljiva, sutlijaš sa cimetom ili griz prelivean slatkim od višanja (nikad sve to zajedno); svi smo, hvala Bogu, imali dobar apetit;

Da si bio preterano strog prema Slobodanu; držao si mu beskrajne bukvice, i na kraju, u svojoj nemoći pedagoga (pred drugovima nazivali smo te – *srpski Makarenko*, po Rusu čije je glavno delo „*Pedagoška poema*“ i koji je odobravao upotrebu fizičkih kazni u vaspitanju delinkvenata) posezao za kaišem ili delio čuške, šamare, pa i šamarčine; jedna mati sve je to gledala, tolerisala i trpela, smatrajući da Otac treba da bude uzor sinovima, da on mora da se obračuna sa njima;

Da sam bio previše mali i slab da bi se tvoj vaspitački gnev obrušio i na mene; tako je ostalo na starijem bratu da na sebe primi bes mladog, nezadovoljnog Oca i on je to stoički podnosio; trpeo je napade, udare, kritike, zahteve, i kao da se nije ljutio; tražio je razumevanje i ljubav, a suočavao se sa neuspehim i nedelatnim metodama dvoje profesionalnih pedagoga; *Vaspitao sam tolike generacije – često se vajkao Otac, – a ne mogu vas dvojiću; od čega li ste sačinjeni, od koje gline?; kao da ste pravljani petom?! (sledi tirada prošarana užasno prostačkim psovkama);*

Da si na meni i mom vaspitanju pokušao nešto drugo, suprotno od onog specijalnog vaspitanja i surovog tretmana kojem je bio podvrgnut brat; možda te je mati izmolila da dignoš ruke od čeličenja sinova, to ne možemo znati; najverovatnije je da se majka umešala i da je dalje vaspitanje dece preuzela u svoje ruke; a to znači da više nije bilo vike, psovanja, fizičkog obračuna sa krivcima; ona je sve rešavala nežnom majčinskom rukom, tihim glasom, lepom rečju; insistirala je da obavezno budemo članovi biblioteke, iako smo dosta knjiga imali i kod kuće; čitala je i sama, iskreno je bila posvećena čitanju; omiljeni pisci bili su joj: Zilahi, Perl Bak, Andrić, od Rusa Gogolj, Čehov, Pasternak, od domaćih Rastko Petrović, Crnjanski, Tišma...; njen ideal predstavljala je klasika, ali onaj drugi front, nepretenciozna, raspričana, sa galerijom likova, sa radnjom koja se produžava iz generacije u generaciju; nije volela avangardu ni eksperimente; imali smo tajni dogovor s majkom: naime, ona je, umesto nas, čitala neka (preopširna, dosadna) dela naše školske lektire, isključivo u slučaju da *nismo imali vremena*; ukratko bi nam ih prepričala tako da smo se za uvek spasli beskrajnih naklapanja Šolohova, Leonova, Kovačića (*U registraturi*, umalo ne rekoh: *U prefekturi*, *U prosekturi!* što bi možda mogao biti tačniji naslov?) itd;

Da si više puta pokušavao da mi se približiš; jedanput, poveo si me na pecanje; bili smo neupućeni, nevešti, uz to i nespretni; pecanje ribe davno je postala čitava nauka i sportska disciplina u kojoj nije bilo mesta za amatere i slučajne prolaznike; bilo nam je hladno, nismo ništa upecali; na kraju upecao sam sâm sebe za leđa; vraćali smo se neveseli, a meni se činilo da svi vide udicu i parče strune na mom kaputu;

Da si pričao anegdote o svojim profesorima; fizičara ste obasipali teškim pitanjima (*Profesore, kako lađa od čelika plovi a ne potone? Profesore, kako leti aeroplan iako je teži od vazduha?*) kako bi odložio propitivanje; jedan nestaško oglašavao se, usred časa, kricima ptica ili zovom kakvih drugih divljih životinja; neomiljeni profesor trčao je po učionici, ali nije uspevao da otkrije imitatora; pretio je osvrćući se: *Pevaj, pevaj, komunisto! Uhvatiću ja tebe!*; tako su nastajale interne porodične replike koje neko sa strane ne bi razumeo; neko od nas iznenada bi rekao: *Kako plovi lađa? Ili: Pevaj, pevaj komunisto!*;

Da si digao ruke od teorije i (u praksi običnog života) počeo da nas nutkaš cigaretama (što smo revnosno odbijali), alkoholom (na šta se mati mrštila), zakazivao turnire u šahu ili tabliču; od svega najbolje nam je išlo skupno praćenje sportskih događaja preko radija (čuveni prenosi Radivoja Markovića), a kasnije preko radija; neka priča ko šta hoće, ali televizor je (doduše samo neko vreme) zamenjivao porodično ognjište; zaboravivši na sve nedaće i trzavice, familija se tako rado okupljala oko njega; međutim, to herojsko doba nije trajalo previše dugo i sve je pošlo po starom, dok nije otišlo do vraga...